

POSUDEK VEDOUcíHO

K DIPLOMOVÉ PRÁCI

Jméno diplomanta:	Nela Kozáková
Téma práce:	Sexuálně motivovaná vražda a její vyšetřování
Rozsah práce:	53 stran (od úvodu po závěr, včetně) – cca 71 normostran
Datum odevzdání práce:	15. 6. 2024
Vedoucí diplomové práce:	JUDr. Mgr. Marek Dvořák, Ph.D.
Oponent diplomové práce:	JUDr. Dalibor Šelleng, Ph.D.

1. Aktuálnost (novost) tématu, náročnost tématu na teoretické znalosti, vstupní údaje a jejich zpracování, použité metody

Diplomantka Nela Kozáková si za individuální téma diplomové práce zvolila problematiku sexuálně motivované vraždy a jejího vyšetřování, tedy oblast ležící na pomezí trestního práva a kriminalistiky. Přestože sexuální motiv nepatří k dominantním motivům páčání vražd na území České republiky (ani v zahraničí) a vraždy současně tvoří pouze minoritní podíl na celkové registrované kriminalitě, je zvolená problematika s ohledem na její závažnost a společenské dopady bezpochyby aktuální. O aktuálnosti pak může svědčit i pozornost, která je nejen laickou veřejností věnována případům, kdy dojde ke spáchání násilného trestného činu proti životu se sexuálním motivem. V průběhu let sice byla kriminalistikou vypracována poměrně podrobná metodika vyšetřování vražd, a to i s částečným zaměřením na vraždy sexuálně motivované, nicméně tyto prameny je třeba aktualizovat a nově pojímat s ohledem na neustálý rozvoj kriminalistické techniky a navazujících metod, jež jsou kriminalistům v rámci vyšetřování k dispozici. Studentkou individuálně zvolené téma je proto z pohledu vedoucího práce aktuální, a i pro navazující praxi žádoucí, čemuž přispívá i důraz kladený na kriminalistické aspekty problematiky.

Zaměření tématu i nutné (a výše zmíněné) mezioborové provázání zvyšují jeho složitost na zpracování, a to jak z hlediska vstupních údajů a teoretických znalostí, tak i z hlediska nutného porozumění praktickým aspektům. Zpracování poté může komplikovat také skutečnost, že v tuzemské provenienci je značně omezený okruh odborných pramenů, nicméně tyto lze vhodně doplnit a rozvést za pomoci četných zdrojů zahraničních, což může být v důsledku pro vyznění práce přínosem. Za cíl práce si diplomantka stanovila charakterizovat sexuálně motivovanou vraždu, a v návaznosti na to vytvořit ucelený a specifikovaný „návod“ pro její vyšetřování, který bude brát v potaz i nejnovější pokroky forenzních věd.

V textu je využito především deskriptivně-analytické metody zpracování a navazujících tradičních běžně užívaných metod výkladu (např. jazykového či teleologického). V diplomové práci použité metody odpovídají tématu práce a v úvodu explicitně vytýčenému cíli autorky.

2. Formální a systematické členění práce; úprava práce; konkrétní připomínky k práci

Diplomová práce zahrnuje sedm obsahových kapitol, které jsou ohraničeny nečíslovaným úvodem a závěrem. Diplomantka v nich postupuje logicky, návaznost jednotlivých kapitol je pro čtenáře plně srozumitelná, text plyne od tradičních kriminalistických pojednání až po otázky související s forenzní psychologií, následně nechybí ani relevantní kasuistika.

Lze shrnout, že je postupováno od tradiční kriminalistické charakteristiky trestného činu (sexuálně motivované) vraždy, přes jednotlivé prvky metodiky vyšetřování (zejména typické vyšetřovací situace, počáteční a následné vyšetřovací úkony, verze, plánování a organizace vyšetřování, kriminalistická prevence a zapojení veřejnosti do vyšetřování), až postupně k oblasti kriminalistické techniky, v níž jsou rozebrány typické stopy zanechávané na místě činu (s důrazem na stopy biologické a daktyloskopické) a také ryze kriminalisticko-technická otázka vyhodnocování stop právě v odvětví forenzní genetiky a zmíněné daktyloskopie. Na tyto první celkem 4 kapitoly, které jsou převážně kriminalistické, je navázáno kapitolou věnující se psychologickému profilování, v níž autorka musela vycházet i z poznatků forenzní psychologie. V šesté kapitole je zahrnuta kasuistika, a to hned na pěti případech sexuálně motivovaných vražd. Poslední sedmá kapitola ve stručnosti zmiňuje problematiku tzv. transformační amnestie Václava Havla, přičemž sama autorka zde na podkladě obstaraných faktických údajů a dat vyjadřuje vlastní názor na názvem kapitoly (patrně s určitou nadsázkou) nastíněnou otázku „dobro nebo zlo?“. V práci je obsažen také stručný seznam použitých zkratk, který je – poměrně netradičně – řazen mezi úvod a první kapitolu.

Práce je psána poměrně úsporným, avšak zcela jasným a srozumitelným stylem, který současně splňuje odborné standardy. Vedoucí práce oceňuje, že v textu nedochází k nadbytečnému opakování informací. Pojmy jsou definovány jasně, a navíc tak, že zcela zapadají do celistvosti pojednání (viz např. na str. 26 vymezení Locardova principu výměny a definování stop).

Věcné vyjadřování, jasné strukturování a současně pečlivá jazyková korektura vedou k tomu, že na poměrně útlém rozsahu dohledáme mnoho relevantních a podnětných informací. Nejedná se přitom jen o informace běžně u nás prezentované, nýbrž i o poznatky plynoucí pro českou teorii a praxi ze zahraničních pramenů (viz např. hned na str. 10, podkapitole 1.1.2. ve druhém odstavci ohledně utajování trestného činu vraždy, obdobně třeba následně u kategorizace sexuálně motivovaných pachatelů podle způsobu páčání na str. 11, a na mnoha dalších místech, z nichž ještě zmiňme zajímavé informace na str. 37 ohledně DNA profilů čerpané z pramenů zahraniční provenience) a o mnohé zajímavé informace (např. ohledně vlivu noci na páčání trestné činnosti z důvodu odlišné aktivity mozku v důsledku uvolňování melatoninu; na téže straně pak i zmínka o vlivu sexuálního zneužití v dětství).

Kladně hodnotit je třeba také obsažení zahraničních výzkumů a klasifikací (např. na str. 13 u uvádění procentuálního zastoupení obětí nebo informací v souvislosti s tzv. „Resslerovou“ definicí) a již částečně zmíněné přehledné strukturování (to lze demonstrovat kupříkladu na pojednání o jednotlivých vyšetřovacích úkonech podle možných situací na str. 18 a násl.).

Některé části textu jsou pojaty až úsečně, nicméně je pravdou, že by se patrně při bližším rozepisování nejednalo o pasáže, v nichž by právě ve vztahu k metodice vyšetřování sexuálně motivovaných vražd bylo možno dospět k inovativnějším myšlenkám (viz např. podkapitola 2.5.).

Na několika místech se text dotýká i ústavněprávních aspektů, zejména pak v souvislosti s odběrem porovnávacího materiálu, kde diplomantka zmiňuje i související stanovisko Ústavního soudu ČR (str. 29 a násl. práce). Současně jsou obsaženy i informace přírodovědného charakteru, například u analýzy DNA na str. 34 a násl., a už konstatované poznatky psychologické v kapitole páté zaměřené na psychologické profilování. V této souvislosti je netradiční a zajímavá zmínka o psychologické pitvě využívané v souvislosti s objasňováním nejasných příčin úmrtí.

Vedoucí práce v textu neshledal žádné zásadnější věcné nesrovnalosti, případná zjednodušení jeví se na první pohled možná jako přílišná lze připisovat primárně kriminalistickému zaměření práce a drobně odlišné terminologii napříč kriminalistikou a trestním právem (viz např. str. 19 zmiňování situací se známým *pachatelem* už v průběhu vyšetřování).

Bližší rozvedení by případně zasloužila poslední podkapitola druhé části věnovaná snímání otisků osob, u níž jsou v poslední době zaznamenávány výraznější pokroky díky novým metodám. Na některých místech by bylo dobré více prezentovat vlastní názory, obdobně jako kupříkladu v kapitole věnované transformační amnestii.

Práce je po jazykově-gramatické stránce téměř bezchybná, vedoucí práce nezaznamenal četnější překlepy, případné výhrady k jazykové či formální stránce jsou pak zcela zanedbatelné (např. časté opakování spojení „a následně“ či pojmu „kruciólní“, viz str. 45 a 46, nebo jiná barva písma u poznámky pod čarou č. 133 a též v seznamu zdrojů).

Autorka vychází z dostatečného množství pramenů, a to jak tuzemské, tak zahraniční. Právě zahraniční, zejména časopisecká, díla dokázala text značně obohatit. Citování je prováděno řádně v souladu s citační normou, dodržen je jednotný standard citování. Vedoucí práce neshledal znaky plagiátorství.

Závěrem dlužno dodat, že práce byla průběžně konzultována a podněty vedoucího řádně reflektovány. Diplomantka práci zpracovala v rozumném časovém rámci.

3. Kritéria hodnocení práce

Splnění cíle práce:	Úvodem vytyčený cíl práce byl naplněn, autorka splnila výzkumnou otázku a vytvořila ucelený přehled metodiky vyšetřování sexuálně motivovaných vražd s připojením relevantních informací z oblasti kriminalistické techniky.
Samostatnost při zpracování práce včetně zhodnocení práce z hlediska plagiátorství:	Vedoucí práce neshledal známky plagiátorství, čemuž odpovídá i výsledek kontroly v SIS v systému Theses.cz (2 %) a v systému Turnitin (18 %).
Logická stavba práce:	Diplomová práce má logickou a funkční strukturu, členění do sedmi obsahových kapitol je odpovídající. Vhodné je i strukturování od ryze kriminalistických informací až po informace mající výrazný přesah do oblasti forenzní psychologie.
Práce se zdroji (využití cizojazyčných zdrojů) včetně citací:	Práce se zdroji je korektní, počet pramenů je dostatečný až nadprůměrný. Citování je jednotné a je provedeno v souladu s předepsanou citační normou.
Hloubka provedené analýzy (ve vztahu k tématu):	Diplomantkou provedená hloubka analýzy je dostatečná až nadprůměrná, obstarána byla dlouhá řada pramenů a informací, z nichž jsou vyvozeny logické závěry. Lze doporučit, aby v následujících textech více zaznívaly vlastní názory autorky (na druhou stranu je však třeba jedním dechem dodat, že u autorkou zvolené problematiky je to často poměrně obtížné, neboť jde o vyvozování zobecněných závěrů pro účely vyšetřování – a tam, kde šlo o oblasti odlišnou, jako je třeba kapitola sedmá, již názory v dostatečné míře jsou prezentovány).
Úprava práce (text, grafy, tabulky):	Práce neobsahuje tabulky a grafy, což však nejde k její tíži. Úprava práce a jazyková korektura jsou nadstandardní, v práci prakticky nelze dohledat překlepy, gramatické chyby či jiné nedostatky.
Jazyková a stylistická úroveň:	Jazyková i stylistická úroveň autorky je velice dobrá, text je čtivý a srozumitelný. Autorka dokáže prezentovat informace v rámci možností stručně, současně však komplexně a přesně.

4. Doporučení/nedoporučení práce; otázky k zodpovězení při obhajobě

Celkové zhodnocení:

Předložená diplomová práce je kvalitním zpracováním vybrané a specifické problematiky. Jak po stránce věcné, tak po stránce formální text splňuje předepsané náležitosti a je plně způsobilým podkladem pro konání ústní obhajoby. I přes spíše útlejší rozsah textu jsou v něm obsaženy veškeré podstatné skutečnosti, současně obsahuje i podnětné a inovativní informace čerpané ze zahraničních pramenů.

Předložená diplomová práce kolegyně Nely Kozákové tak po obsahové i po formální stránce splňuje požadavky na ni kladené a je způsobilým podkladem pro ústní obhajobu.

Práci doporučuji k ústní obhajobě.

Otázky k obhajobě:

Diplomantka se na str. 57 práce (a poté taktéž v závěru textu) vyslovuje pro zavedení **registru sexuálních delikventů** po vzoru USA, tj. v širším rozsahu, než který je u nás diskutován.

Současně však přemítá nad možnými negativními aspekty spojenými především s přístupností (veřejností) takové databáze. Z textu poté již nevyplývá jasný závěr, jak by si tedy z hlediska zaznamenávaných osob a přístupnosti registru představovala možné nastavení pravidel v České republice – mohla by se proto k předmětné problematice blíže a konkrétně vyjádřit v rámci ústní obhajoby.

Navržený klasifikační stupeň v případě úspěšné obhajoby:

výborně (1)

V Praze, dne 28. 8. 2024

Marek Dvořák